

FOAIA DIECESANA

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte	„FOAIA DIECESANĂ“
„ „ „ pe 1/2 an 5 „	etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
„ România și străinătate pe an 14 franci	de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor.	ADMINISTRAȚIA
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „	de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Când și cum s'a introdus tasul pedagogic și teologic în bisericile gr. ort. din Ungaria și Bănat

(Continuare)

II.

Introducerea tasului teologic în bisericile gr. or. atât din provincial cât și de pe teritoriul foastelor confinii militare)*

Până la 1 Novembre 1822 nu a fost în Ungaria și Bănat alt institut teologic pentru credincioșii gr. or. decât numai seminariul central din Carlovăț, la care trebuiau să meargă atât Românii cât și Sârbii, cari voiau să se dedice carierii teologice. Metropolitul Carlovățului Stefan Stratimirovici a propus și dela mai înaltele locuri s'au încuviințat, ca în locul unui seminarium central să se introducă institute teologice diecesane după un plan anumit făcut iarăși de metropolit și aprobat de locurile mai înalte. În urmarea aceasta unul dintre institutele diecesane s'a introdus și în Vêrșeț pentru clericii eparhiei acesteia.

Cu toate că eparhia Vêrșețului avea fonduri pentru susținerea institutului teologic diecesan, s'au aflat totuș cu cale ca fundațiunile institutului să crească din zi în zi tot mai mult și spre scopul acesta, între alte izvoare de alimentare s'a introdus un al 2-lea tas numit tasul fundațiunii clericesci. Acest tas a trebuit să se poarte în toate bisericile gr. or. atât din provincial cât și din miliție și anume îndată după tasul bisericeii.

În eparhia Vêrșețului cu privire la introducerea tasului al 2-lea și deschiderea cursului teologic s'au luat dispozițiile de lipsă precum să vede din următoarele circulare, date de admi-

nistratorul eparhiei, arhimandritul Sinesie de Radivoevici:

Bineîncuviințate Domnule protopresviter!

La punerea înainte a Exelenției Sale Dom. arhiepiscopului și metropolitului nostru dela mai înaltul loc de bine s'au primit și s'au întărit ca hierarhia noastră dela 1 Novembre a. c. în locul unui generalnic seminarium să se introducă mai multe diecezalnice școale clericesti și adecă după un osebit iarăș dela Exelenția sa înainte pus și dela prea înaltul loc întărit plan, una dintru așa feliu de școale se va introduce în Vêrșeț pentru clericii eparhiei acesteia; deci măcar că aceste clericalnice introduceri statornice fundații au de a se ținea, totuș iaste de lipsă, ca fundația aceasta pentru aducerea la mai bună stare din zi în zi să se crească, pentru care s'au aflat și cu prea înalta demândare mai multe izvoare s'au îmbinat, cu a căror curgere aceasta clericască fundație se va propti și înmulți.

Între alte izvoare aici curgătoare iaste introducerea unui al 2-lea tas, care în toate bisericile legii noastre, precum în miliție așa și în provincial în zile de Dumineci și de serbători are a se purta pentru fundația clericască. Pentru tasul acesta iaste de lipsă să se rânduiască osebiți epitropi, cari împreună cu parohii locurilor vor avea a purta dreaptă socoată despre banii ce se vor aduna cu tasul acela și după aceea din vreme în vreme se vor arêta accia districtualnicului protopresbiter, acesta îi va trimite eparhialnicei consistorii și de acolo la Carlovăț.

Drept aceea bineîncuviințării voastre se poruncește ca spre împlinirea rânduelii acestiia, care pentru luminarea clerului s'au făcut și cu prea înalta purtare s'au întărit, fără zăbavă să rânduiți ca tasul al 2-lea acesta spre partea fundusului clericalnec prin toate bisericile protopresviteratului vostru să se introducă și să se poarte. Și mai înainte în toate satele epitropi anume spre aceea se rânduiți și cum lui așa și unuia dintre parohi purtare socoatei despre adunarea banilor după cuget să încredințați și să le porunciți ca din vreme în vreme banii

*) Sub „provincial“ (provință) militarii înțelegem comunele, cari nu aparțineau la teritoriul foastei granițe militare. Cei din provincă înțelegeau sub „miliție“, „în miliție“ și „la militari“ comunele de pe teritoriul regimentelor confiniare.

aceia la voi să aducă și după aceia voi să aveți grijă aceia la Vêrșeți consistorii a-i trimite.

Iară dacă în vre-unele biserici a protopresviteratului vostru afară de tasul bisericii și alte tasuri cum iaste cel pentru preparanzi se poartă, atuncca după prea înalta poruncă aveți binecuvîințenia Voastră a rânduî ca după tasul bisericii îndată al doilea spre partea clericilor și după acela se urmeze al 3-lea, care pentru preparanzi s'au introdus.

Și pentru ca să fie toate în rînduială bună iaste de lipsă, ca tasul fundații clericesti pretutindenea într'o vreme să se introducă în biserici, așadară sîrguiți binecucernicia voastră a îndrepta, ca dela 1 Iunie a. c. prin epitropii ce se vor pune acest tas în toate bisericile protopresviteratului vostru spre partea fundații clericesti a se purta să se înceapă. Iară după ce porunca aceasta întru împlinire veți aduce, adecă după ce se vor rânduî epitropii tasului clericesc și prin ei prin toate bisericile va începe a se purta, atuncia instiințare despre aceea consistoriumului pentru a sa mai departe a trimite se aveți.

Dat în șederea consistorialnică în Vêrșeț în 27 Aprilie 1822.

Sinesie de Radivoevici m. p. arhimandrit și eparhialnic administrator.

Iată al doilea circulariu în această materie :

Binecuvîințate Domnule protopresbiter și binecucernică parohialnică preoțime !

Întru urmarea scrisorii mele din 27 Aprilie a. c. despre introducerea tasului al 2-lea pentru școala clericască slobozită binecuvîințenii voastre am a vă arêta, cumcă după milostiva rînduială a exelenției Sale Domnului arhiepiscop și metropolit al nostru mie sub 21 Octomvre a. c. trimisă o față din clerul cel mai înalt în zilele acestea în Vêrșeț va veni și școala clericască împreună cu mine aicea va deschide.

Așa dară ca până va veni acel plenipotential al Exelenției sale să se poată clericii cei ce vor cerceta școala aceasta aduna aicea, lucrul binecuvîințenii voastre va fi, ca voi pe toți aceia, care pentru preoție vreau pe sine mai înainte a se găti și care poftesc învățăturile cele bogoslovești în limba rumânească a se învăța să-i îndreptați ca ei cu începutul viitoareî luni a lui Noemvre a. c. încoacea fără nici o întârziere să vină și mie să se ivească și cu sine să aducă extractul protocolului botezaților, atestaturile școlarnici sau de au fost învățători dela ovștile și dregătoria cea școlarnică, așisderea și despre purtarea lor cea bună și mie să le predea, căci fără de acestea în școala cea clericală nu vor fi primiți.

Mai pe urmă binecuvîințatului D. protopresviter dechilin se recomădiruește ca banii aceia, cari s'au adunat cu tasul al 2-lea pentru școala cea clericală dela 1 Iunie până în sfîrșitul lui Octomvre împreună cu specificația, adecă cât în fiește care lună și din care loc au venit, cât și mai îngrabă încoacea să trimită.

Dat în Vêrșeț 26 Octomvre 1822.

Sinesie de Radivoevici m. p. arhimandrit și eparhialnic administrator.

Profit de ocașiune a reproduce aici circulariul episcopului din Vêrșeț, Maxim Manuiloviciu referitoriu la condițiunile de primire ale elevilor în institutul teologic. Din acest circulariu să poate vedea, că în ce lumină ne-a pus milostivul episcop pe rioi Români și ce cvalificație formală să cerea dela Români, ca să poată fi primiți în cursul de teologie.

Binecuvîințate Domnule protopresvitere și binecucernică parohialnică preoțime !

Cunoscut iaste de obște că poporul românesc din părțile acestea, în cât să atinge de cultura de învățatură, de cunoștința credinței și de știința datorințelor moralicești pe lângă cele alalte neamuri împreună locuitoare în mare întunecime se află, din carea întunecime nu arare-ori călcarea legilor Dumnezecști, necredința cătră monarhul sêu; neîmplinirea datorințelor creștinești și cetățanești, neubirea deaproapelui și alte primejdioase de cinste și de suflet perzetoare urmări purced și se nasc ; pricinele întunecului și neștiinței acesteia întru înțelegerea cea mai depărtată pot fi multe, — însă de obște s'au văzut a fi cea mai de aproape pricină necultivarea și neștiința clerului celui parohialnic, carele însuș nefiind luminat cu învățatura, nu a fost în stare poporului celui încredințat pe cărările moralicești și mântuitoare a îndrepta, — pricina aceasta cunoscându-o și stăpânirea cea mai înaltă ocârmuitoare, bine au voit la anul 1822 a introduce sistemziiruite școale clericesti, pre limba românească, ca prin acelea fețele care doresc sarcina preotească pe sine a primi să se înveță temeiturile credinței, datorințele păstorești și apoi învățăturile acestea din datorință resfirându-le întră poporul purtării de grijă a lor încredințat, să se sânguească a-i face oameni cinstiți și prin aceea întreg neamul la oare-și careva treaptă a cultivării să se rēdice ; Iară pentru rēndul acesta mult folositor mai bine scopul cel dorit să se poată ajunge, și clericii, cei ce se adună în școala din Vêrșeț să se poată învăța, următoarele reguli întru primirea lor în școală așezăm și orânduim și adecă :

1. Nu se vor primi în școală, care nu vor fi trecut anul vieții al 18-lea și aceasta prin extractul protocolului și districtualnicului Domn protopresviter întărit să se adeverească.
2. Numai acei tineri se vor primi, cari vor fi din părinți cinstiți și întru toate de omenie, iară fii preoților sau a mirenilor celor gâlcevitori și necinstiți, cari pentru împlinirea datorințelor sale sau pentru călcarea legilor vor fi fost prin atērnătoare stăpânire vre-odată pedepsiți, nu se vor primi în școala aceasta.
3. Așisderea și tinerii, care doresc a intra în școală năravuri bune și purtarea vieții cei cinstite să aibă, să nu fie de natură înfocați, spre beutură bețivă aplecați sau cu alta oare-și careva necuvioasă faptă pângăriți și la venirea în școală purtarea sa cea blândă și cuvioasă

prin atestat dela obște, dela preoții locului și dela districtualnicul Domn protopresbiter să adevereze. 4. Nu se vor primi în școală, carele nu va fi deplin îndeletnicit în cetire și în scrisoare precum și în rânduelile bisericesti să fie înainte gătit căci în școala clericască ascultând mai înainte învățătura de nu va fi bun cetitoriu și scriitoriu nici un sporiu nu va face. 5. Fiind că bărbatul căsătorit având minte mai răsfirată nu se poate mai cu temei alcătui științelor teologicești nici poate face așa sporiu precum cel necăsătorit, drept aceea acum spre totdeauna s'au așezat și s'au orânduit, ca ori careva din ziua publicației circulariului acestuia se va însura, măcar supt ce desvinovăție nu se va primi în școala clericască, fie fecior de preot sau mirean; iară cei ce mai înainte de eșirea poruncii acesteia însurați s'au aflat, încă pe anul viitoriu se vor mai primi. Așisderea să hotărește că dela intrarea în școală până la sfârșitul cursului de 3 ani, nici unuia nu va fi slobod a se însura. 6. Pentru mai bună luminarea a preoției iară prin trînsa a tot neamului românesc cu bună băgare de seamă se aduce aminte tuturor părinților cari doresc în curgerea vremii vre un fiu al său rîndului preoțesc a-l jertfi, ca încă din vreme să se sîrguească pre fi săi a-l da și la alte școale afară de cea românească, adevă să-i învețe a cuvînta într'alte limbi străine, precum în cea sîrbească, nemțască, ungurească și latinească, că va veni vremea sau doară și acum iastă, când nu se vor primi în preoție, care pre lângă limba maicii încă în vre-o limbă streină nu vor ști cuvînta. Nu se înțelege aicea, că tot însul toate suspomenitele limbi se știe, fără numai pre lângă limba maicii sale de astădată numai una sau două bine să cunoască și adevă aceea să învețe, care mai pre ușor, și mai cu puțină cheltuială ve putea învăța. Aceasta mai cu seamă pentru aceea se aduce aminte că prestă doi sau 3 ani, când așa se va cere se nu aibă vre unul un cuvînt de a se desvinovăți că nu a știut. 7. Cuvîncios iastă ca preotul întru toate mîndularile și simțurile trupului să fie sănătos, deci ori carele în vedere, auzire, în față, la mîni sau la picioare vre-o sminteală sau în cuvîntare va gâlcevi nu va putea intra în școala cea înainte gătitoare cătră preoție; mai pe urmă 8. Ori-care dorește a asculta învățăturile teologicești la 1 zi anului lui Noemvre în Vêrșet să se afe, căci carele mai târziu va veni pre anul acela nu va fi primit. Toate aceste pentru mai bună întogmire a școalelor clericesti așezate și hotărite orînduelii bineîncuviințenii Voastre spre acela săvêrșit se trimit ca cât de curînd preoțimii și obștilor din protopresviteratul vostru împărtășindu-le tuturor la vremea sa spre îndreptare să fie, dar și bineîncuviințenii Voastre la tot prilejul adunării preoților aceste să le aduceți aminte și cătră rîvnoasa trimitere a fiilor la școale mai înalte cu vie cuvîntare să-i sfătuiți. Întru altele cu bună voință cea arhipăstorească sînt în

Vêrșet în 14 Martie 1830 al bineîncuviințate Domniei Voastre mai voitoriu de bine

Maxim Manuilovici m. p. episcop.

E curios lucru! În timpul cât conducătorii eparhiei Vêrșetului aveau lipsă de dinarul poporului român pentru formarea, crearea și alimentarea fondurilor bisericesti și școlare, făceau apel la bunătatea poporului român, la cunoscuta lui osîrdie și în arhipăstorească îngrijire poftea ca poporul nostru să-și deschidă mîna sa cea bogată ca astfelu prin dăni să-și proslăvească numele din neam și până în neam. Când însă veniarîndulca și poporul nostru se guste din roadele de binefacere, atunci era privit de necult, lipsit de tot ce e nobil și pus în fața lumii ca unul ce calcă legile dumnezeesci, cu necredință cătră monarhul, îi lipsesce iubirea deaproapelui și nu scie să-și împlinească datorințele creștinesci și cetățânesci.

Reasumând starea lucrului se constată că tasul teologic s'a întrodus în bisericile gr. or. din Ungaria și Bănat deodată cu înființarea institutelor teologice diecesane și se poartă până în ziua de astăzi în acele biserici.

Andrieu Ghidiu

protopresbiter

(Va urma)

P. Corneliu Scipio Africanul

Schiță biografică după mai mulți autori

(Fine)

Tot în aceeași zi se începîu lupta deamîna de amintire dela Zama, în anul înainte de Cristos 202.

Din silințele și manevrările strategice, ce le folosiră amîndoi, se vedea aievea teama și stima reciprocă, ce era între acești doi eroi ai timpului; dar cu toate acestea Scipio bătîu cu desêvîrșire armata lui Hanibal și Cartageninii fură nevoiți a pîrîni pacea cea grea, la carea îi supuse Scipio; ei avură să dea întreaga flotă constătătoare din 500 corăbii și elefanții, apoi a ceda Romei supremația preste toate provinciile esterne, precum și plătirea cheltuelilor de peste zece mii talanți. În fine se mai deobligară a nu purta resbel cu nimeni fără prealabila concesiune a Romei.

După-ce Scipio încheiă pacea și repuse pe aliatul său Masinissa pe tronul regesc al Numidiei, se reîntoarse la Roma, carea îi pregăti un triumf, de care n'a mai avut parte alt erou. Republica îl coplesia cu onorurile, ba îi oferă și dictatura pe viață, dar Scipio era un adevărat republican și nu voia, a știrbi constituția țerii sale și nu primi ofertul, el se mulțamî cu conumele onorific de: „Africanul“.

Și de rîndul ăsta Romanii ieșiră teafari dintr'un reshoiu, carele era aproape hotărit d'a le pregăti mormîntul. Dar nu numai că fî delaturată rușinea și apunerea republicii romane, ci prin un bărbat providențial ca Scipio se ridicară victoriosi și tot mai pretensivi. Și d'acei încolo nu era pentru dinșii vorba de pace, ci de euceriri continue, căci un reshoiu câștigat era pentru ei isvor abundat, ca așa să poată continua alt reshoiu.

Așa se iscă resboiul macedonian și cel siric, în cari se distinge un T. Qu. Flaminii ș. a.

Dar fiind-că mi-am luat de teamă schițarea vieții lui P. Corn. Scipio Africanul, voiu trece peste cursul istoric și urmez mai departe despre acest bărbat.

Hanibal ajunse de întâiul dignitarium în țara sa. Dar cei din Roma aveau cunoștință amănunțită, că Hanibal nisuesce a pregăti o alianță puternică între Cartagena, Siria și Macedonia precum și celelalte cetăți grecesci și că nu-i de dat mult crezământ pe pretenia lor. Senatul Romei ceru deci cu înțetire, ca Cartagena să-i dea satisfacție, adecă cerea pe Hanibal. Acesta aflând de pericolul ce-l amenința, fugi în timp de noapte și ajupse la regele Antioh cel Mare din Siria, căci acesta era dovedit de cel mai neimpăcat vrăjmaș al Romei și era și putinte și temut.

La curtea lui Antioh fû trimis și Scipio Africanul, ca cu influința sa să zădărnicească încercările lui Hanibal. Și la curtea acestui rege avură acești doi viteji adesea ocașie a sta față în față și a vorbi.

Hanibal indemna cu înțetire pe regele Antioh, ca să apuce pe Romani în propria-le țară, dar de așa ceva nu era acesta capace și Grecia fû osândită a fi teren de răsboire. Romanii îl biruiră și pe uscat, și pe mare așa de-a binelea, că calea spre Asia le stătea deschisă. La dorința lui Scipio senatul roman îndreptă cu resboiul din Asia pe frate-său anume Luciu Corn. Scipio, iar ca legat șai subcomandant fû hotărât marele Scipio Africanul, carele în realitate era și considerat ca sufletul expediției.

La Magnesia, an 120 n. Cr. se dete lupta între Romani și Antioh, acesta fû invins și perdû mai întreaga Asia Mică și se supuse a plăti cheltuelile resboiului cincisprezece mii de talanți.

La reîntoacere în patrie, senatul cinși pe Luciu Cornel Scipio cu conumele de „Asiaticul”.

Într'o republică sunt mulți dornici de glorie și invidioși pe cei în realitate renumiți. Așa și marele P. Cornel Scipio Africanul își avea vrăjmașii săi, și aceștia îl acuseră atât pe el cât și pe frate-său, că n'ar fi administrat toți banii încasați dela Antioh, și mai ales că dînsul ar fi stat în vorbe și sfătuiala cu Hanibal la curtea lui Antioh. Această împrejurare îl amări pân' la suflet pe marele bărbat, și deși ulterior se nisul poporațiunea Romei a revindeca rana dată eliberatoriului lor, totuș Scipio Africanul disgustat părăsi Roma și se retrase la pământele sale în Liternum și muri acolo la an. 189 n. Cr.

Ca de încheiere să vedem ce zice învățătorul Seneca despre marele bărbat P. Corn. Scipio Africanul.

Seneca scrie lui Lucil în cartea 84 următoarele :

„De rândul acesta am să-ți vorbesc ceva despre marele bărbat-al republicei romane, adecă de Scipio Africanul. Ce privesce sufletul lui, apoi sunt convins, că se află în ceriuri, a plecat așa cum a și venit, și asta n'o deduc poate că din vedenia cu care a sciut să conducă armatele romane contra inamicului, nu, căci aceasta a făcut'o și crâncenul Cambyse; dar mai ales o judec

considerând cumpetul și înțelepciunea și abnegațiunea-i de admirat, de care a fost condus când a părăsit nesilit patria sa, după-ce a apêrat-o de inamicul ce o amenința cu perzare totală.

„Când rêuvoitorii și pismașii uneltiră contra lui, el le response : — „Nu doresc a știrbi nimic din ale legii și constituției țării mele, ba din contră : doresc ca fiecare cetățean să aibe egale îndreptățiri ; așa dar scumpă patria mea, bucură-te în tignă de fructele câștigate în parte preponderantă și prin mine, și precum odinioară ți-am fost apêrătoriu și e liberator, așa și acum am să-ți dau esemplu bun, și dacă cum-va am devenit periculos pentru așezămintele tale, iată-mă că plec!.....”

„Oare să nu admire omul o atare marinimie, așa că de bunăvoie pleacă în amara înstrăinare și sărăcie, numai ca să mântue țara sa de o povară grea și de ceartă și discordie. Căci dînsul ajunsese la atâta autoritate, încât era primejdie că ori libertatea să sucumbe pe Scipio, ori viceversa : Scipio să sugrume libertatea, și ambele ar fi fost o nedreptate ; așadar dete curs liber legii și se duse la Liternum. Destinul caprițios își arêta și aci colții, căci pe când Hanibal pribogea prin lume, tot atunci și dînsul se esilează din Roma, (Liternum se află lângă Neapole). Casa lui Scipio în Liternum era zidită din peatră, iar tufișul respective pădurea ce o încungiura era încă împrejmuită cu zid, având două turmulețe cu scop de pază. Casa mai avea în apropiere un canal cu apă și era mare acest canal, încât ar fi fost de-ajuns a adăpa o armată întreagă. În interiorul casei se mai afla și o odăiță mică și întunecoasă ca loc de scaldă ; de neînțeles că într'o atare speluncă se ocrotia un Scipio. Și adenc mișcat priveam la această odăie și gândiam cum după o muncă grea a agronomiei venia dînsul seara și,..... acest Scipio, — spaima Cartaginei, se scaldă aci ! Aci își întăria corpul istovit, sub acest acoperiș ros de vremuri grele a trăit dînsul, acest padiment primitiv l-a purtat ! Priveam și mă gândeam, că oare un patricean de acum ar fi în stare să trăiască numai un ceas în o astfel de ticăloșie ; căci vezi lipsese aceea podoabă măreată, cu pereți de marmore alexandrinici și lespezile de marmore curat de Numidia. D'apoi unde-s acele mozaicuri și picturi și comodități, cari numai mintea omului le născoci.

„Dar să las pe patrici, și să vorbesc numai despre libertinii, cari încă cunosceau lucsul și în scaldel lor aflăm tablouri și colonne și tirade și alte mirozenii prisositoare ; pe când la Scipio nu-i nimic din toate acestea și în odăița de scaldă lipseau ferestile și lumina intra prin nisce spărturi făcute în zid. Totul arêta starea primitivă și adesea nu avea la îndemână nici apă limpidă, ci se folosia de cea pămolită.”

Sinesiu Bistreanu

preot ort. rom.

Varietăți

Consistoriul metropolitan este convocat pe Marti, 20 August a. c., și zilele următoare la Sibiu.

Inscrierile la Institutul teologic din loc se țin în 3 și 4 Septembrie a. c. st. v. când se plătesc taxe în suma de 28 resp. 24 coroane. *Direcțiunea.*

Din Diecesă. Ni se comunică, că Curia a adus sentință în procesul de despărțire ierarhică a comunei Dobrița. Românii primesc jumătate din averea comunei bisericesci, ce face 100.000. Spesele au să le supoarte Sârbii.

Actul comemorativ, pus în peatra fundamentală a bisericii catedrale din Sibiu: „În numele *Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh,* — sub domnia Prea înaltului împărat și rege *Francisc Iosif I.* fiind arhiepiscop și metropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania Înaltpreasfințitul Domn *Ioan Meșianu,* așezatu-s'a și sfințitu-s'a prin smeritul scris arhiepiscop și metropolit, — asistat de clerul superior și în prezența unui dinstins public mirean și a numărului popor — peatra fundamentală de la *biserica catedrală a arhidiecesei ortodoxe-române din Transilvania* cu hramul *Sfintei Treimi,* ca pe aceasta peatră, — numită și peatra din capul unghiului, cu care s'a asemănat Cristos prin Proroci (Ps. 117 v. 21—22) și Evangeliști (Mateiu c. 21 v. 42) — să rămână pe vecie zidit și neclătit locașul Măririi Domnului. Și pecum peatra fundamentală, sau din capul unghiului, ține împreună pereții edificiului și dă acestuia tăria, ca să nu se surpe, întocmai așa Sionul cel nou român și ortodoc să întrunească sub scutul său pe fiii poporului român, să apropie pe frate de frate și să-i întărească cu virtuțile creștinesci ale credinței, dragostei și speranței, spre binele lor vremelnic și fericirea eternă și spre mărirea numelui celui Preaînalt. Fericitul în Domnul arhiepiscop și metropolit *Andrei* Baron de *Șaguna,* — încă până a nu fi realizat opera cea măreață a reînființării metropoliei vechi a Ardealului, și înainte de a fi dat bisericii ortodoxe-române splendoarea din afară, ce i-s'a convenit după canoane, prin emanciparea ei din starea umilită de mai înainte și prin organizarea ei canonică constituțională pe baza statului organic, — a simțit lipsa unei biserici catedrale la episcopia din Sibiu, devenită mai târziu arhiepiscopie și metropolie; și de aceea în pastorală sa dela 1 Decembrie 1857 sub Nr. 980 face apel către eparhioții săi de toate stările, ca să contribuie fiecare după puterile sale la zidirea unei „*biserici episcopesci în Sibiu, carea să fie Maica tuturor bisericilor din eparhia noastră*“ „*că avem*“, — zice marele arhiepiscop — „și astăzi câteva sute de copii la Sibiu în școlile de aci și bucuroși i-ași aduna lângă mine în toate duminicile și sărbătorile la slujba dumnezească și cu osârdie li-ași da lor învățatură în toate, și pentru

toate, spre binele lor și spre bucuria noastră a tuturor; — dar nu avem biserică, unde să-i adun“. Iară prin cerculariul din 4 Decembrie 1857 Nr. 900, Marele arhiepiscop începe facerea colectei în eparhie, contribuind însuși, ca cel dintâiu, cu suma de 2000 fl.; și în anul următoriu a călătorit în persoană la Timișoara, Carloviț, Pesta, Viena, Triest ș. a. pentru adunarea de oferte benevole, îndurându-se a contribui în acest scop însuși Majestatea Sa. Preainălțatul nostru împărat și rege *Francisc Iosif I.* cu suma de 1000 galbeni. Deși lipsa unei biserici catedrale s'a simțit și mai tare după reînființarea metropoliei, mai ales cu ocaziunea ținerii sinoadelor arhidieceșane și a congreselor naționale-bisericesci regulate prin statutul organic: totuș aceasta pie datorință, din lipsa mijloacelor nu s'a putut realiza nici sub păstoria fericitului întemeietoriu al fondului catedralei, sub arhiepiscopul și metropolitul *Andrei*, nici sub păstoria a doi următori ai săi în scaunul arhiepiscopesc-metropolitan, *Procopiu Ivacicovici* și *Miron Romanul.* Provedința dumnezească a rezervat realizarea acestei opere mărețe, — dorite de toată suflarea românească, țineătoare de biserica ortodoxă, — actualului scris arhiepiscop și metropolit *Ioan,* carele în conțelegere cu sinodul arhidieceșan și în conlucrare armonică cu consilierii consistoriali a întreprins zidirea acestei biserici, rugând pe Dumnezeu, să le ajute a-o isprăvi și sfinți, precum oare-când înțeleptul Solomon a zidit și terminat biserica din Ierusalim, începută de tatăl și antecesorul său în scaunul împărătesc, de prorocul David. Aceasta biserică catedrală se zidesce pe locul unde s'a aflat bisericuța parohiei din Sibiu-Cetate, folosită timp îndelungat și ca biserică episcopescă și arhiepiscopescă, care acum s'a demolat împreună cu alte 7 case din jurul ei, toate proprietatea arhiepiscopiei. Fie, ca prin ridicarea, terminarea și cuvenita înfrumșetare a bisericii acesteia, să dăm posterității un monument etern al tăriei ortodoxiei, al culturii și al trăinicieii poporului nostru român. Însemnatu-s'au acestea pe acest document spre vecinică amintire. Sibiu, în ziua de la 5/18 August, 1902“.

Convocare. „Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român“ își va ținea *adunarea sa generală* din est an în orașul Bistrița în zilele de Duminică și Luni, în 25 și 26 August v. (7 și 8 Sept. n.) 1902. Învităm la această adunare generală a „Societății pentru crearea unui fond de teatru național român“ pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturii românești. La această adunare generală, va avea să se decidă conform §-lui 21 din Statute, asupra măsurilor de luat în vederea înființării teatrului național român. Programa: *I. Ziua primă, Duminică, în 25 August v. (7 Septembrie n.) 1902:* 1. Președintele deschide adunare generală la 10 oare a. m. 2. alegerea a doi notari, pentru ședințele adunării. 3. Raportul general al comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă. 4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al

Comitetului 5. Raportul cassarului despre starea cassei și peste tot despre averea societății. 6. Alegerea unei comisii de 5 membri, care să censureze raportul cassarului. 7. Alegerea unei comisii de 5 membri, care în înțelesul §-ului 5 din statutele societății va câștiga membri fondatori, ordinari și ajutători pentru societate. 8. Raportul și propunerile Comitetului în chestia modificării Statutelor societății și a măsurilor de luat în vederea înființării teatrului național român, conform cu mandatul primit dela adunarea generală din anul trecut. 9. Alegerea unei comisii de 5 membri, care să studieze raportul și propunerile Comitetului de sub p. 8. 10. Citirea disertațiilor corăpunzătoare scopului societății sau de altă materie literară, ce se vor fi înșinat președintelui înainte de adunare. 11. Președintele ridică ședința. *II Ziua a doana Luni în 26 August v. (8 Septembrie n.) 1902:* 1. Președintele deschide ședința. 2. Citirea protocolului ședinței precedente și verificarea lui. 3. Raportul comisiei pentru câștigarea membrilor noi. 4. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului cassarului și averii societății. 5. Raportul comisiei cu cenzurarea raportului general al comitetului. 6. Raportul comisiei esmise pentru de a censura raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor și a măsurilor de luat în vederea înființării teatrului național român. 7. Determinarea locului unde să va ținea adunarea generală pentru anul 1903. 8. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru autenticarea protocolului din ședința II. 9. Președintele închide adunarea. Din ședința comitetului ținută în Brașov, la 8 (21) Iulie v. 1902. *Iosif Vulcan* m. p., președinte *Dr. Iosif Blaga* m. p., secretar.

Programul festivităților, ce se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român” în zilele de 7 și 8 Septembrie st. n. a. c. în orașul Bistrița. *Sâmbătă 1. în 6 Septembrie.* La oarele 12 din zi primirea comitetului la gară și încuarterarea oaspeților. La oarele 8 p. m. „Seara de cunoștință” în sala otelului „Regele Ungariei.” *II. Duminecă în 7 Sept.* La oarele 8 dimineața serviciu divin în biserica gr.-cat. la care va cânta corul plugarilor din loc. La oarele 10 din zi „Ședința I.” în biserica gr.-cat. La oara 1 p. m. „Banchet.” La oarele 3 p. m. „Serbare populară” în restaurațiunea „Bombardir” de pe promenadă. La oarele 8 seara „Concert” aranjat cu concursul distinselor artiste române: Doamna Elena Eilt năc. Florian și domnișoara Virginia Gall, urmat de piesele teatrale: a) „Trei doctori,” comedie într-un act localisată de Virginia A. Vlaicu. b) „Ruga dela Chiseteu” comedie într-un act de Iosif Vulean, cea de întâiu predată de membrii reuniunii meseriașilor români, iar a doaua de corul plugarilor români din loc, în sala cea mare dela „Gewerbeverein.” *III. Luni în 8 Septembrie.* La oarele 9 a. m. Ședința II-a în sala dela „Gewerbeverein.” Seara la oarele 8 „Petrecere cu dans” în sala cea mare dela „Gewerbeverein.” *IV. Marți în 9 Septembrie.* La oarele 8 a. m. „Escursiune” la băile: „Sângeorgiul Român” eventual în regiunile romantice

din „Valea Bârgăului.” Bistrița, 12 August 1902. În numele comitetului aranjator: *Gerasim Domide* președinte. *Dr. Victor Onișor* secretar.

Avis. Pentru adunarea generală a „Asociațiunii ce se va ținea în Oravița la 14 și 15 Septembrie a. c. st. n. Comitetul aranjatoriu pe lângă programul oficios a mai proiectat următoarele: 1. Sâmbătă în 13 Septembrie sara 8 oare convenire în grădina otelului „Coroana”. 2. Duminecă în 14 Septembrie: a) la 9 oare serviciu divin în biserica gr. or. din Oravița montană, b) la oara 11½ banchet în grădina otelului „Coroana”, c) la oara 4 d. m. petrecere populară în curtea bisericii, d) sara joc în sala otelului „Coroana”. 3. Luni în 15 Septembrie: Sara musică în grădina de tir. 4. Marți în 16 Septembrie: Escursiuni la Anina, Ștaer, Marila, Valea Ciclova, Călugără, eventual izvorul Coronini și Ochiu-Beilui. Cuartire se vor reserva numai acelor oaspeți, cari mult până în 5 Septembrie își vor anunța la adresa institutului „Oraviciana” — participarea lor la adunare și oara sosirii. Bilete pentru banchet à 5 cor. se vor strada numai acelor persoane, cari se vor înșina până la terminul fixat mai sus. Cei ce doresc a participa la escursiunea cu trenul, ce pleacă spre Lișava—Crașova—Anina, au să se înșine la locul amintit mai sus până în 14 Septembrie. *Comitetul aranjatoriu.*

Bibliografie. A apărut și se află la *Librăria Diecesană* în Caransebeș: *Iosif Cristos*, cu cuvintele sântei Scripturi de *Dr. Petru Barbu*. Prețul 2 cor. 50 fil.

Concurse

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 25 Iulie 1902 Nr. 2739 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățatoriu dela școala confesională gr. or. rom. de nou înființată din **Bocșa-Montană**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu învățătoresc 700 cor.
 2. Relut pentru 18 metri de lemne învățatorului 100 cor. 80 fil.
 3. Pentru 12 metri de lemne pentru încălzirea salei de învățământ 72 cor.
 4. Pentru scripturistica 10 cor.
 5. Pentru conferințele învățătorești 20 cor.
 6. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru purtarea socoților bisericesci și de cult 40 cor.
 7. Stola dela înmormentări: dela parohieni mai cu stare 2 cor; dela cei mai săraci 1 cor; dela cununii și parastase tot câte 1 cor.
 8. Cortel liber cu grădină în edificiul școalei, constătoriu din 3 chilii, cuină, cămară, cuină de spălat și o altă cămară, precum și șopru pentru lemne.
- Alesul învățatoriu este datoriu pe lângă instrucțiunea școlară, prescrișă de lege, a purta cantoratul în și afară de biserică; a înștrui tinerimea școlară în cântările bisericesci și pe note; a purta contabilitatea și secretariatul comitetului și sinodului parohial; în fine este datoriu a înștrua și conduce corul vocal deja în-

ființat, pentru care va primi remunerație separată.

Pentru servicii învățătoresci prestate înainte de ocuparea acestui post comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu Protosobitèral în Bocșa-Montană (Német-Bogșán) și a se presenta în vre-o Duminică ori serbătoare în sânta biserică.

Bocșa-Montană, din ședința comitetului parohial, ținută în 13 Iulie 1902.

3—3 [50]

Comitetul parohial

În conțelegere cu oficiul protosobitèral tractual

Pentru îndeplinirea postului diaconal vacant din **Lugoj**, se escrie concurs cu termen de 30 zile socotit dela prima publicare în foaia oficioasă a diecesei.

Emolumentele sunt:

- a) Venitul sesiunei diaconale.
- b) Pentru agendele de notariu la sinod și la comitet 300 cor.
- c) Remunerația din casa bisericii pentru ținerea a 15 cuvântări bisericesci la an 300 coroane.
- d) Remunerație din casa cultului pentru catichi-sațiune la școala capitală din loc, 10 oare la septă-mână, 400 coroane.
- e) Venitul stolar usuat.

Recurenții au să dovedească cvalificațiunea mi-nimală prescrisă pentru candidații la parohii de clasa primă. Recursele instruate cu toate documentele necesare sunt a se subșterne oficiului protosobitèral gr. or. român din Lugoj până la terminul fixat. Recurenții sunt indatorati a se presenta în vre-o Duminică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. român din Lugoj, ținută la 29 Ianuarie 1901. 3—3 [49]

Dr. George Popoviciu

Francisc Hoban

președinte.

notariu.

În conțelegere cu oficiul protosobitèral.

Licitațiune minuende

Pe basa incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 15. Iulie a. c. Nr. 2587 B. se escrie licitațiune minuendă pentru zugrăvirea și sculptarea tēmplei sântei biserici gr. ort. rom. din **Borlova**, cu prețul de esclamar 7371 coroane.

Licitațiunea se va ținea în 29 August 1902 la 2 oare p. m. în sala de învățământ din loc. Licitanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Dela întreprinzătorii picturii se poftesce, ca la ziua licitării să arête fiecare Comitetului par. tabloul „Cina cea de taină” pictat de mâna sa proprie.

Comitetul își reservează dreptul de preferire asupra acelor măestrii întreprinzători, despre a căror desteritate e convins.

Planul și specificațiunea de spese și măsurii se pot veda totdeauna la oficiul parohial din loc.

Borlova, în 8 August 1902. 2—3 [51]

Eliseiu Drăgălina

Zaharie Ianoșel

paroch.

preș. com.

Ioan Rădoiu

not. comit.

„Un învățacel”
cu destulă pregătire se primesce
numai decât la
„Severineana”
societ. com. pe acții.

In

Tipografia și Librăria diecesană din Caransebeș

se află

următoarele „CĂRȚI”

în limba română și magiară pentru școalele
confesionale și comunale, aprobate de către
autoritățile competente.

I. Religione

* Dr. Barbu P. Istorioare religioase-morale alese și întoc- mite pentru elevii începători, broș.	K. —.30
* „ Istorioare biblice II. carte de religiune, broș. „	—30
* „ Istorioare biser. III. „ „ „	—30
* „ Catechism IV. „ „ „	—40
Catechismul mic pentru tinerimea ortodoxă, Viena „	—12
Catechismul mic, care cuprinde învăț. creștinească, Viena, leg. „	—30
Dariu, Istorioare biblice din vechiul și noul Testament leg. „	—60
Istoria biblică în folosul școalelor populare cu zece ilustr. de G. Doré	—60
Popea I., Religiunea creștină, broș.	—24
Toma M., Catechism pentru înveț. relig. dreptcred. răs. leg. „	—40
* Velovan I., Istorii biblice din Test. vechiu și nou (Anul al II-lea) broș.,	—20
* „ Istoria bibl. a test. vechiu (An. al III-lea), broș. „	—30
* „ Istoria bibl. a test. nou (An. al IV-lea), broș. „	—40

II. Abecedare

Gönczy P., Abecedariu rom., leg.	K. —.30
„ „ Magyar ABC. „ „ „ „	—28
Gramma Dóme, Képes ABC. és olvasókönyv, leg.	K. —.50
* Hodoș E., Întâia carte de scriere și cetire leg.	—50
Koós-Goldiš, ABC. și întâia carte pentru deprinderea limbei magiare, leg.	—40
Lederer A. Deutsches ABC. und Lesebuch leg.	—30
Moldovan, ABC. carte de cetire pentru elevii clasei I.	—40
clasa II.	—40
Mai mulți prietini ai școalei, ABC. seu Întâia carte de cetire, leg. „	—40
Popescu I. Span, Întâia carte de lectură, leg.	—40
Petri V., Nou ABC. românesc leg.	—50
Putnoky N., Abcedariu magiar-rom. leg.	—40

III. Legendare

Gáspár I., Legendar rom. pentru clasa II. leg.	K. —.48
„ „ „ „ „ „ III. „ „ „ „	—56
„ „ „ „ „ „ IV. „ „ „ „	—64
„ „ Magyar olvasókönyv II. osztály „ „ „ „	—38
„ „ „ „ „ „ III. „ „ „ „	—48
„ „ „ „ „ „ IV. „ „ „ „	—60
„ „ „ „ „ „ V—VI. „ „ „ „	1.28
Koós-Goldiš, A doaua carte pentru deprinderea limbei mag. leg. „	—50
Mai mulți prieteni, A doaua carte de cetire pentru anul al II și III leg.	—56
„ „ „ A treia carte de cetire pentru anul al III și al IV-lea, leg.	1.30
Moldovan I., Carte de cetire pentru elevii clasei a II., leg. „	—40
Petri V., Legendar sau carte de cetire. Partea I-a, pentru al 3-lea și al 4-lea an, leg.	1.—

